

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Β' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ:

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Κυριακή, 23 Μαρτίου 2025

ΤΜΗΜΑ:

%

Διδαγμένο Κείμενο

50 μονάδες

Πλάτωνος, Πρωταγόρας, 321b-322b

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ἂν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅ τι χρήσαιτο. Αποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὄρα τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἀνθρώπον γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἀνθρώπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Απορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί - ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι - καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἀνθρώπος ταύτη ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν - πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν - εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖται, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθέα δὲ δι' Ἐπιμηθέα ὕστερον, ἠπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνθρώπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκῆσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη Σωστό, ή τη λέξη Λάθος, ανάλογα με το περιεχόμενό της. (4 μον.)

- α. Ο Επιμηθέας άφησε ἀκόσμητο και χωρίς ικανότητες τον ἀνθρώπο και τα ἄλλα ζῶα.
β. Ο Προμηθέας ἔκλεψε τις τέχνες της Αθηνᾶς και του Δία, για να τις δωρίσει στον ἀνθρώπο.
γ. Η ἔντεχνος σοφία της Αθηνᾶς χρειάζεται τη φωτιά για να τεθεῖ σε εφαρμογή από τους ἀνθρώπους.
δ. Ο Προμηθέας και ο Επιμηθέας μετά τις περιγραφόμενες ἐνέργειές τους δικάστηκαν για κλοπή.

A2. Βασιζόμενοι στο απόσπασμα «Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνθρώπος ... τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο» να παρουσιάσετε συνοπτικά (σε περίπου 60 λέξεις), τις κατακτήσεις που προέκυψαν για τον ἀνθρώπο μέσω του δώρου της φωτιάς. (5 μον.)

A3. «κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί - ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι - καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ.»: Σε ποιον ἢ σε τι αναφέρεται ἡ ἀντωνυμία τῷ που ἔχει υπογραμμισθεῖ στο παραπάνω εδάφιο; (1 μον.)

Μονάδες 10

B1. Να περιγράψετε τις ἐννοιες «ἐντεχνον σοφίαν» και «ἔμπυρον τέχνην», ὅπως τις χρησιμοποιεῖ ο Πρωταγόρας στην αφήγησή του. Μονάδες 10

B2. Να συγκρίνετε τον μύθο του Πρωταγόρα με τα ακόλουθα αποσπάσματα από την τραγωδία *Προμηθεύς Δεσμώτης* του Αισχύλου, σχετικά με την προσφορά του Προμηθέα στο ανθρώπινο είδος.

Αισχύλου, Προμηθεύς Δεσμώτης, (μετάφραση Π. Μουλλάς)

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ: Όμως ακούστε των ανθρώπων τα παθήματα, πώς από νήπια που ήταν πριν, τους έκανα πλάσματα με μυαλό και πώς τους έδωσα τη σκέψη. Θα τα ιστορήσω όχι γιατί από τους θνητούς έχω παράπονο, μα για να δείτε την αγάπη που τους έδειξα. (...)	445
Κι ύστερα, ακόμα, υπέρτατη σοφία, τον αριθμό τους βρήκα και τη γνώση των γραμμάτων, μνήμη των πάντων και μητέρα των Μουσών. Και πρώτος έξεψα τα ζώα στο ζυγό, καματερά στη ζεύγλα ή στο σαμάρι υποταγμένα, για ν' αναλάβουνε τους πιο βαριούς μόχθους του ανθρώπου, κι έφερα στο άρμα, φιλιωμένα με τα γκέμια, τα άλογα, αγλάισμα της βαθύπλουτης της πολυτέλειας. Κι εγώ σοφίστηκα, όχι άλλος, τα λινόπτερα πλευούμενα των ναυτικών τα θαλασσοδαρμένα. Τέτοιες σοφές τέχνες βρήκα για τους ανθρώπους, κι όμως για με δεν έχω τώρα τι να βρω για να γλιτώσω ο δόλιος απ' τα πάθη μου! (...)	460 465
Και πριν απ' όλα τούτο: όσοι πέφτανε άρρωστοι δεν είχαν γιατρικό ή να το μασήσουν ή να το καταπιούν ή να το αλείψουν πάνω τους, μόνο καταμαραίνονταν χωρίς φάρμακα, ώσπου εγώ τους έδειξα πώς τα ήπια βάλασμα ν' ανακατεύουν, αμυντικά μέσα για όλες τις αρρώστιες. (...)	470 480
Να το έργο μου. Κι ό,τι πολύτιμο έχει η γη κρυμμένο απ' τους ανθρώπους μες στα σπλάχνα της, το μπρούντζο και το σίδηρο, το ασήμι, το χρυσάφι, ποιος άλλος θα 'λεγε πως τους το έδειξε πριν από μένα; Κανείς, το ξέρω, εκτός αν φλυαρεί κι ανοηταίνει. Με δυο λόγια μάθε τα πάντα: όλες οι τέχνες οι ανθρώπινες είναι δωρεές του Προμηθέα.	500 505

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη *Σωστό*, ή τη λέξη *Λάθος*, ανάλογα με το περιεχόμενό της.

α. Ο Σωκράτης αναζητούσε τη βαθύτερη αλήθεια των πραγμάτων.

β. Οι πρώτοι διάλογοι του Πλάτωνα γράφτηκαν λίγο πριν από τον θάνατο του Σωκράτη.

γ. Ο Λύκων, ένας από του κατηγορούς στη δίκη εναντίον του Σωκράτη, ήταν πλούσιος βυρσοδέψης και γνωστός πολιτικός, που είχε εκλεγεί και στρατηγός το 409.

δ. Τα θέματα του διαλόγου *Πρωταγόρας* είναι στην ουσία δύο: ποια η φύση της αρετής και ποιος ο κατάλληλος δάσκαλος γι' αυτήν, αν πράγματι μπορεί να διδαχθεί.

ε. Ο Πρωταγόρας χρησιμοποιεί στον ομώνυμο διάλογο τρεις τρόπους για να εκθέσει τις απόψεις του: τον μύθο, τη διάλεξη και τον σχολιασμό των ποιητικών κειμένων. Μονάδες 10

B4. α. Να γράψετε από δυο ομόρριζα για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἐλαθεν, λοιπόν, χρήσαιτο. (μον. 6)

β. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να εντοπίσετε μία λέξη του κειμένου από το πρωτότυπο, ετυμολογικά συγγενή: μερίδιο, νόμος, δύσβατος, δεσμός. (μον. 4). Μονάδες 10

Αδίδακτο Θέμα

50 μονάδες

Λυσίας, κατά Ἐπικράτους καί τῶν συμπερσεβυτῶν (ἐπίλογος), 5 - 8.

στο: *Lysias, Against Epicrates and his Fellow Envoys*, by W.R.M. Lamb, M.A. Cambridge, MA,

Ο Ἐπικράτης, που εἶχε σταλεῖ ὡς πρεσβευτής στην Περσία μαζί με ἄλλους Ἀθηναίους το 392 π.Χ., κατηγορήθηκε ὅτι πήρε χρήματα ἀπό τους Πέρσες κι ἐργάστηκε κατά των συμφερόντων της πατρίδας του. Στο παρόν ἀπόσπασμα ἀπό τον τελευταῖο ἐκφωνηθέντα ἐπὶ της ὑπόθεσής του κατηγορητικό λόγο, ὁ ὁποῖος στρέφεται καὶ ἐναντίον των ὑπόλοιπων πρεσβευτῶν, ὁ ρήτορας προσπαθεῖ νὰ πείσει τους δικαστές νὰ μὴ ἀθώωσουν τους κατηγορούμενους, ἐπηρεαζόμενοι ἀπὸ τον πλοῦτο καὶ την δύναμή τους.

[5] καίτοι τοῦτο ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι οὐχ ὅταν τοὺς μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν, ἀλλ' ὅποταν παρὰ τῶν δυναμένων δίκην λαμβάνητε, τότε πάντες παύσσονται ἐπιχειροῦντες εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνειν. [6] νῦν δ' ἀσφαλῶς αὐτοῖς ἔχει τὰ ὑμέτερα κλέπτειν. ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔξουσι χρῆσθαι · ἐὰν δὲ ὀφθῶσιν, ἢ μέρει τῶν ἀδικημάτων τὸν κίνδυνον ἐξεπρίαντο*, ἢ εἰς ἀγῶνα καταστάντες τῇ αὐτῶν δυνάμει ἐσώθησαν. νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες. [7] ἤκουσι δὲ πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες οὐχ ἡμῶν ἀκροασόμενοι, ἀλλ' ὑμᾶς εἰσόμενοι* ἦντινα γνώμην περὶ τῶν ἀδικούντων ἔξετε. ὥστ' εἰ μὲν ἀποψηφιείσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελείσθαι · ἐὰν δὲ καταψηφισάμενοι θανάτου τιμήσητε, τῇ αὐτῇ ψήφῳ τοὺς τε ἄλλους κοσμιωτέρους ποιήσετε ἢ νῦν εἰσι, καὶ παρὰ τούτων δίκην εἰληφότες ἔσεσθε. [8] ἠγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν, ἢ ἀπολογουμένων μὴ ἐθελήσαντες ἀκοῦσαι, καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαιτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι, ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκέναι. οὐ γὰρ οὔτοι ἀκριτοὶ εἰσι, περὶ ὧν ἂν ὑμεῖς εἰδότες τὰ πραχθέντα ψηφίσησθε, ἀλλ' οἵτινες ἂν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβληθέντες περὶ ὧν ὑμεῖς μὴ ἴστε, ἀκροάσεως μὴ τύχωσι. τούτων δὲ τὰ μὲν πράγματα κατηγορεῖ, ἡμεῖς δὲ καταμαρτυροῦμεν · [9] καὶ οὐ τοῦτο δέδοικα, ὡς ἐὰν ἀκροᾶσθε αὐτῶν ἀποψηφιείσθε · ἀλλ' οὐκ ἂν ἠγοῦμαι αὐτοὺς δίκην ἀξίαν δεδωκέναι, εἰ ἀκροασάμενοι αὐτῶν καταψηφίσαισθε. πῶς γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς οὐδὲ ταῦτα καὶ ὑμῖν συμφέρει; οὔτοι μὲν γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ ἐκ πενήτων πλούσιοι γεγόνασιν ἐκ τῶν ὑμετέρων, ὑμεῖς δὲ διὰ τούτους πένητες.

*Δεξιλόγιο ἐξεπρίαντο, ἀόριστος του ρήματος ἐξωνέομαι-οὔμαι = εξαγοράζω.
εἰσόμενοι < οἶδα = γνωρίζω, [ἐδώ:] γνωρίζω, μαθαίνω.

Γ1. Να μεταφράσετε τις §§ 5-6 του κειμένου («καίτοι τούτο ἅπαντες ... παρὰ τούτων δίκην λαβόντες.»)
Μονάδες 20

Γ2. Ποιά προτροπή απευθύνει ο ρήτορας στους δικαστές με την φράση του «νῦν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες» (§ 6); Πώς δικαιολογεί την προτροπή αυτή και με ποια επιχειρήματα την υποστηρίζει στις §§7-8; Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για την καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου: (7 μονάδες)

- ἔξαμαρτάνειν: το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του Μέλλοντα της ίδιας φωνής.
- ψηφίσησθε: τα τρία πρόσωπα (α', β', γ') ενικού αριθμού της οριστικής του μέσου Παρακειμένου.
- ἐσώθησαν: το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του Παρατατικού της μέσης φωνής.
- δεινόν: τον αντίστοιχο υπερθετικό βαθμό.
- τήν ἀξίαν: τον αντίστοιχο υπερθετικό βαθμό.

Γ3.β. Να μεταφέρετε τους τύπους που έχουν υπογραμμισθεί στον συγκριτικό βαθμό. (3 μονάδες)

- νῦν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες. [...]
- πῶς γάρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, οἷς οὐδὲ ταῦτά και ὑμῖν συμφέρει; οὔτοι μὲν γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ ἐκ πενήτων πλούσιοι γεγόνασιν ἐκ τῶν ὑμετέρων, ὑμεῖς δὲ διὰ τούτους πένητες.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε το είδος των προτάσεων που εκφέρονται με τα ρήματα που έχουν υπογραμμισθεί (3 μονάδες) · να δικαιολογήσετε μόνο την εισαγωγή εκείνης που εκφέρεται με το κολάζητε (1 μονάδα).

- Καίτοι τούτο ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι οὐχ ὅταν τοὺς μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν.
- Ὡστ' εἰ μὲν ἀποψηφιεῖσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἔξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι.
- Ἦγοῦμαι δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν (...) καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαίτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι (...).

Γ4.β. Αφού αναγνωρίσετε το είδος του παρακάτω υποθετικού λόγου να τον μετατρέψετε έτσι ώστε να δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν και το μέλλον.

- Ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔξουσι χρῆσθαι. (4 μονάδες)

Γ4.γ. Να αντιγράψετε τον παρακάτω πίνακα, συμπληρώνοντας το κάθε κενό με μία σωστή ἔγκλιση, ώστε να δηλώνεται ο αντίστοιχος υποθετικός λόγος, σύμφωνα και με το παράδειγμα. (2 μονάδες)

Υπόθεση	Απόδοση	Είδος
εἰ + οριστική οποιουδήποτε χρόνου	οποιαδήποτε ἔγκλιση	το Πραγματικό
.....	.....	Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν
.....	.....	Απλή σκέψη του λέγοντος

Μονάδες 10

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ • ΕΡΡΩΣΘΕ !!!